

ŻYWIENIE KLINICZNE

1. METRYCZKA

Rok akademicki	2026/2027
Wydział	Nauk o Zdrowiu
Kierunek studiów	Dietetyka
Dyscyplina wiodąca	Nauki o Zdrowiu
Profil studiów	Praktyczny
Poziom kształcenia	II stopnia
Forma studiów	stacjonarne
Typ modułu/przedmiotu	obowiązkowy
Forma weryfikacji efektów uczenia się	zaliczenie
Jednostka prowadząca /jednostki prowadzące	Zakład Żywienia Człowieka ul. Erasma Ciołka 27 01-445 Warszawa https://zzc.wum.edu.pl/
Kierownik jednostki/kierownicy jednostek	Dr hab. Beata Sińska
Koordynator przedmiotu	Dr n. med. i n. o zdr. Zuzanna Zaczek zuzanna.zaczek@wum.edu.pl
Osoba odpowiedzialna za sylabus	Dr n. med. i n. o zdr. Zuzanna Zaczek zuzanna.zaczek@wum.edu.pl
Prowadzący zajęcia	Dr n. med. i n. o zdr. Zuzanna Zaczek zuzanna.zaczek@wum.edu.pl Dr n. med. i n. o zdr. Karolina Dąbrowska k.lachowicz89@gmail.com Mgr Iwona Fołtyn iwona.foltyn@wp.pl Dr n. med. Joanna Kaczanowska gomasia@o2.pl Mgr Małgorzata Cabaj Dr n. o zdr. Krystyna Majewska krysiamajewska@wp.pl

2. INFORMACJE PODSTAWOWE

Rok i semestr studiów	Rok: I Semestr: II		Liczba punktów ECTS	2.00
FORMA PROWADZENIA ZAJĘĆ		Liczba godzin	Kalkulacja punktów ECTS	
Godziny kontaktowe z nauczycielem akademickim				
wykład (W)		10	0,5	
seminarium (S)		13	1	
ćwiczenia (C)		7	0,5	
e-learning (e-L)				
zajęcia praktyczne (ZP)				
praktyka zawodowa (PZ)				
Samodzielna praca studenta				
Przygotowanie do zajęć i zaliczeń		20		

3. CELE KSZTAŁCENIA

C1	Dostarczenie wiedzy na temat zasad żywienia klinicznego obejmującego żywienie dojelitowe i żywienie pozajelitowe.
C2	Dostarczenie wiedzy na temat organizacji żywienia pozajelitowego i dojelitowego w warunkach domowych w Polsce.
C3	Dostarczenie wiedzy na temat planowania całkowitego i częściowego żywienia pozajelitowego i dojelitowego u pacjentów z zespołem krótkiego jelita, onkologicznych, z przewlekłymi chorobami przewodu pokarmowego, w okresie okołoperacyjnym, leczonych w OIT oraz u kobiet w ciąży.

4. EFEKTY UCZENIA SIĘ

Numer efektu uczenia się	Efekty w zakresie
--------------------------	-------------------

Wiedzy – Absolwent zna i rozumie:

E_W03	Definiuje i rozpoznaje problemy żywieniowe pacjenta i uwzględnia je w planowaniu odpowiedniego postępowania dietetycznego opartego na najlepszych, dostępnych dowodach naukowych P7S_WG, P7S_WK
E_W06	Wyjaśnia procesy trawienia i wchłaniania oraz przemiany składników pokarmowych P7S_WG
E_W21	Wykazuje znajomość zmian organicznych, czynnościowych i metabolicznych zachodzących w ustroju pod wpływem choroby i towarzyszących jej zaburzeń odżywiania P7S_WG, P7S_WK
E_W22	Zna i rozumie zasady praktyki opartej na dowodach naukowych w medycynie i dietetyce P7S_WG
E_W41	Wyjaśnia rolę właściwego postępowania dietetycznego w prewencji, leczeniu i wspomaganiu leczenia chorób wymagających interwencji chirurgicznej oraz chorób onkologicznych P7S_WG, P7S_WK
E_W51	Wykazuje znajomość zasad żywienia klinicznego obejmującego: żywienie dojelitowe z wykorzystaniem diet przemysłowych w zapobieganiu i leczeniu niedożywienia P7S_WG, P7S_WK

E_W53	Opisuje podstawy żywienia pozajelitowego i może je prowadzić pod kierunkiem lekarza przeszkolonego w tym zakresie P7S_WG
E_W56	Definiuje i rozpoznaje problemy żywieniowe pacjenta i uwzględnia je w planowaniu odpowiedniego postępowania dietetycznego opartego na najlepszych, dostępnych dowodach naukowych P7S_WG
E_W76	Zna i rozumie znaczenie współpracy w interdyscyplinarnym zespole specjalistów z zakresu medycyny i nauk o zdrowiu P7S_WG, P7S_WK

Umiejętności – Absolwent potrafi:

E_U03	Dostrzega wzajemne relacje między przewodem pokarmowym a innymi układami, w tym wydalniczym, odpornościowym, nerwowym
E_U04	Potrafi posługiwać się dostępnymi dowodami naukowymi w kontekście podejmowania decyzji w poradnictwie dietetycznym
E_U17	Przeprowadza wywiad żywieniowy i ocenia sposób żywienia oraz stan odżywienia osoby badanej w oparciu o odpowiednie narzędzia.
E_U20	Interpretuje wyniki podstawowych badań laboratoryjnych i wykorzystuje je w planowaniu i monitorowaniu postępowania żywieniowego
E_U21	Rozpoznaje niedożywienie, przeprowadza pełną ocenę stanu odżywienia i określa rodzaj oraz stopień niedożywienia.
E_U24	Określa ryzyko niedożywienia szpitalnego i podejmuje odpowiednie działania zapobiegawcze działając wspólnie z lekarzami i pielęgniarkami w ramach zespołu terapeutycznego zapewniającego opiekę żywieniową nad pacjentami.
E_U26	Opracowuje szczegółowe zalecenia dietetyczne w prewencji i leczeniu chorób wymagających interwencji chirurgicznej oraz chorób onkologicznych
E_U27	Ustala wskazania do wspomagania i/lub/ leczenia żywieniowego z wykorzystaniem dostępnych w Polsce diet przemysłowych, suplementów diety i żywności specjalnego przeznaczenia żywieniowego w korygowaniu zaburzeń odżywiania.
E_U28	Planuje żywienie domowe pacjentów wypisanych ze szpitala.
E_U56	Wykazuje rolę dietetyka w zespole terapeutycznym

Kompetencji społecznych – Absolwent jest gotów do:

E_K01	Posiada świadomość ograniczeń swojej wiedzy P7S_KK, P7S_KR
E_K02	Szanuje godność i autonomię osób powierzonych opiece P7S_KK, P7S_KR
E_K03	Kontynuuje naukę przez całe życie zawodowe w celu stałego uaktualniania wiedzy i umiejętności zawodowych. P7S_KK, P7S_KR
E_K08	Przestrzega tajemnicy zawodowej. Przestrzega praw pacjenta, w tym prawa do rzetelnej informacji na temat proponowanego postępowania żywieniowego P7S_KK, P7S_KO, P7S_KR
E_K11	Zdaje sobie sprawę z zasadności współpracy z i innymi pracownikami służby zdrowia, m. in. lekarzem, psychologiem w obszarze profilaktyki i leczenia chorób wymagających interwencji chirurgicznej oraz chorób onkologicznych P7S_KK, P7S_KO, P7S_KR
E_K19	Ma świadomość odpowiedzialności za skutki swoich działań podejmowanych w sferze edukacji zbiorowej i indywidualnej P7S_KK, P7S_KO, P7S_KR
E_K43	Potrafi rozwiązywać złożone problemy związane z wykonywaniem zawodu P7S_KK, P7S_KR
E_K47	Rozumie trudności pacjenta związane z zaleconym sposobem żywienia P7S_KK, P7S_KR

5. ZAJĘCIA		
Forma zajęć	Treści programowe	Efekty uczenia się
Wykład 1	Żywnienie w okresie okołoperacyjnym - wskazania, wybór metody żywienia, monitorowanie bezpieczeństwa, protokół ERAS.	E_W41 E_W51 E_W53 E_W76
Wykład 2	Żywnienie dojelitowe i pozajelitowe w warunkach domowych – wskazania i przeciwwskazania, organizacja leczenia żywieniowego w Polsce, zasady kwalifikacji pacjentów do procedury.	E_W06 E_W21 E_W41 E_W51 E_W53 E_W56 E_W76
Wykład 3	Zespół krótkiego jelita i zespół stomii końcowej. Definicja, przyczyny, następstwa fizjologiczne i kliniczne.	E_W06 E_W21 E_W41 E_W51 E_W53 E_W56 E_W76
Wykład 4	Leczenie żywieniowe w onkologii – wskazania i przeciwwskazania, wybór metody żywienia (dojelitowe, pozajelitowe), wytyczne. Żywnienie chorych w stanie terminalnym – aspekty prawne i etyczne.	E_W06 E_W21 E_W41 E_W51 E_W53 E_W56 E_W76
Wykład 5	Leczenie żywieniowe w intensywnej terapii i leczenie żywieniowe kobiet w ciąży.	E_W06 E_W21 E_W41 E_W51 E_W53 E_W56 E_W76
Seminarium 1	Żywnienie okołoperacyjne – prehabilitacja, protokół ERAS. Przygotowanie do operacji i postępowanie żywieniowe po operacjach w obrębie przewodu pokarmowego. Case study. (2h)	E_U04 E_U17 E_U20 E_U21 E_U24 E_U27 E_U56
Seminarium 2	Wskazania do żywienia pozajelitowego i dojelitowego. Rozpoczynanie leczenia żywieniowego - ocena stanu odżywienia pacjentów (przesiewowa i pogłębiona), profilaktyka refeeding syndrome. Badania antropometryczne, interpretacja badań biochemicznych, wywiad zdrowotny i dietetyczny. Wypełnianie formularzy przesiewowej oceny stanu odżywienia (SGA, NRS, MNA, MUST). Obliczanie zapotrzebowania na energię i składniki odżywcze. Kwalifikacja pacjentów do HEN i HPN. (2h)	E_U04 E_U17 E_U20 E_U21 E_U27 E_U28
Seminarium 3	Praktyka żywienia dojelitowego: wybór diety, wybór dostępu do przewodu pokarmowego, demonstracja dostępów i podawania diet, zasady rozszerzania podaży diety, pielęgnacja dostępu do żywienia dojelitowego. Zasady bezpieczeństwa i postępowanie w przypadku powikłań. Case study. (4h)	E_U03 E_U04 E_U17 E_U20 E_U21

		E_U26
Seminarium 4	Zespół krótkiego jelita i stomii końcowej – postępowanie dietetyczne, leczenie żywieniowe. Case study. (3h)	E_U03 E_U04 E_U17 E_U20 E_U21 E_U26
Seminarium 5	Żywnienie pozajelitowe – rodzaje mieszanin żywieniowych (RTU, worki przygotowane przez pacjenta/farmaceutę), zasady zlecania mieszanin żywieniowych: dobór rodzaju i składu mieszaniny żywieniowej, obliczanie składu mieszaniny żywieniowej. Zasady zakładania dostępów do żywienia pozajelitowego (cewnik tunelizowany, port naczyniowy). Prezentacja dostępów do żywienia pozajelitowego, opieka nad dostęпами do żywienia pozajelitowego, możliwe powikłania i postępowanie. (2h)	E_U20 E_W51 E_W53
Ćwiczenia	Praktyka żywienia do- i pozajelitowego w warunkach szpitalnych. Ocena stanu odżywienia pacjentów leczonych żywieniowo.	E_K08 E_W51 E_U21 E_U24 E_U27

6. LITERATURA

Obowiązkowa

1. Sobotka L.(red): Podstawy Żywienia Klinicznego. Scientifica 2013.
2. POLSPEN: Standardy żywienia dojelitowego i pozajelitowego, Scientifica 2019 + Aneks 2020
3. Polskie Towarzystwo Żywienia Klinicznego: Standardy żywienia dojelitowego dorosłych pacjentów w warunkach domowych, Via Medica 2019
4. Najnowsze dostępne wersje wytycznych ESPEN, POLSPEN, PTŻK w zakresie żywienia klinicznego

Uzupełniająca

7. SPOSOBY WERYFIKACJI EFEKTÓW UCZENIA SIĘ

Symbol przedmiotowego efektu uczenia się	Sposoby weryfikacji efektu uczenia się	Kryterium zaliczenia
Np. A.W1, A.U1, K1	Pole definiuje metody wykorzystywane do oceniania studentów, np. kartkówka, kolokwium, raport z ćwiczeń itp.	Np. próg zaliczeniowy
E_W03, E_W06, E_W21, E_W22, E_W41, E_W51, E_W53, E_W56, E_W76	Zaliczenie końcowe	Podejście do zaliczenia końcowego i uzyskanie min 60% możliwych punktów
E_U01, E_U03 E_U04, E_U07 E_U15, E_U17 E_U20, E_U21 E_U24, E_U26	Obecność na zajęciach, wykonanie zadań zleconych przez prowadzących podczas zajęć seminaryjnych i ćwiczeniowych.	Dopuszczalna 1 nieobecność na semestr – konieczne poinformowanie osoby odpowiedzialnej za przedmiot

E_U27, E_U28 E_U56 E_K01, E_K02, E_K03, E_K08 E_K11, E_K19, E_K43, E_K47		
---	--	--

8. INFORMACJE DODATKOWE

1. Wszystkie formy realizowanych zajęć są obowiązkowe (wykłady/ seminaria/ćwiczenia). Na każdych zajęciach sprawdzana jest lista obecności.
2. Udział w zajęciach z inną grupą seminaryjną/ćwiczeniową niż ta, do której student/-ka jest przypisany/-a jest możliwe wyłącznie po uprzednim (co najmniej 1-dniowym) ustaleniu tego z wykładowcą realizującym dane zajęcia. Zasada ta dotyczy wszystkich studentów, również tych z przyznaną IOS. W przypadku dużych dysproporcji w liczebności grup prowadzący ma prawo odmówić możliwości zmiany grupy.
3. Wiedza dotycząca znajomości materiału realizowanego na wykładach może być sprawdzana w formie wejściówek/wyjściówek na zajęciach seminaryjnych (bez dodatkowego wcześniejszego informowania). Próg zaliczenia wynosi 60%. Niezaliczony materiał należy poprawić (forma poprawy powinna zostać ustalona indywidualnie z wykładowcą).
4. Zaliczenie zajęć seminaryjnych i ćwiczeniowych odbywa się poprzez przygotowywanie prac zleczanych przez wykładowcę, omawianie ich i dyskusję podczas zajęć.
5. Podczas zajęć obowiązuje zakaz korzystania z telefonów komórkowych oraz innych urządzeń mobilnych w celach niezwiązanych z realizacją zajęć. Urządzenia powinny być wyciszone. Dopuszcza się korzystanie z nich wyłącznie w sytuacjach uzasadnionych realizacją zajęć, w szczególności podczas wykonywania zadań lub ćwiczeń przewidzianych przez osobę prowadzącą.
6. Liczba możliwych terminów zaliczeń przedmiotu: 2 Termin pierwszy odbywa się w formie pisemnej, termin 2 w formie ustnej. Osoby posiadające więcej niż jedną nieobecność na zajęciach (brak zaliczenia ww. kryterium) tracą możliwość podejścia do 1 terminu zaliczenia.
7. Osoby, które z wejściówek/wyjściówek na seminariach uzyskają średnią nie niższą niż 80% zostaną zwolnione z zaliczenia końcowego.

SKN ŻYWIENIA KLINICZNEGO

Przy Oddziale Klinicznym Żywienia i Chirurgii SPSK im. Prof. W. Orłowskiego funkcjonuje Studenckie Koło Naukowe Żywienia Klinicznego, które od lat utrzymuje się w czołówce Rankingu Kół Naukowych STN na WUM. W ramach Koła prowadzone są badania kliniczne, projekty edukacyjne, organizacja konferencji, a także udział w obozach naukowych. Istnieje możliwość realizacji na Oddziale badań do prac dyplomowych po wcześniejszym ustaleniu z Koordynatorem Przedmiotu i Kierownikiem Oddziału.

Opiekunowie SKN: Dr n. med. i n. o zdr. Zuzanna Zaczek, dr hab. n. med. Jacek Sobocki

Kontakt: skn.zywienie@gmail.com

Facebook: www.facebook.com/zywieniekliniczne

Instagram: www.instagram.com/zywieniekliniczne

KURS E-LEARNINGOWY

Na platformie www.e-learning.wum.edu.pl dostępny jest obszerny, interaktywny kurs Żywienie Kliniczne (SKN Żywienia Klinicznego), który pozwala w przyjemnej graficznie i aktywizującej formie poszerzyć i utrwalić wiedzę z zakresu żywienia klinicznego oraz dietoterapii wybranych jednostek chorobowych.

Prawa majątkowe, w tym autorskie, do sylabusu przysługują WUM. Sylabus może być wykorzystywany dla celów związanych z kształceniem na studiach odbywanych w WUM. Korzystanie z sylabusu w innych celach wymaga zgody WUM.

UWAGA

Końcowe 10 minut ostatnich zajęć w bloku/semestrze/roku należy przeznaczyć na wypełnienie przez studentów Ankiety Oceny Zajęć i Nauczycieli Akademickich